



Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce

Geografia

Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce

Narzędzia: ArcGIS Online

Materiały (dane): Dostarczone wraz z lekcją w serwisie ArcGIS Online

Cel: Celem lekcji jest zapoznanie ucznia z tematyką mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce oraz przybliżenie charakterystyki poszczególnych mniejszości. Poruszenie tematyki różnorodności kulturowej, religijnej oraz tolerancji. Praca na podstawie dwóch map zawartych w aplikacji mapowej. Ćwiczenie umiejętności zdobywania i przetwarzania informacji zawartych na mapie.

Źródła:

1. Charakterystyka mniejszości narodowych w Polsce:
<http://mniejszosci.narodowe.mac.gov.pl>
2. Centrum Edukacji Obywatelskiej: <http://www.ceo.org.p>
3. Zintegrowana Platforma Edukacyjna – [Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce](#)
4. [Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych](#)
5. <http://www.lemko.org/pindex.html>
6. <http://www.kaszubi.pl/>
7. <http://jestemslazakiem.pl/>
8. <http://www.tatarzy.pl/>
9. <http://www.romowie.com/index.php?newlang=polish>
10. <http://www.kurpie.com.pl/>
11. <http://www.lowicz.eu/serwis/index.php?id=913>
12. http://www.zup.ukraina.com.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=78&Itemid=20
13. [Obywatele Ukrainy w Polsce – aktualne dane migracyjne](#)

1. Wstęp

Pod względem narodowościowym Polska jest krajem homogenicznym, co oznacza, iż mniejszości narodowe i etniczne nie stanowią więcej niż 2-3% ogółu ludności. Jednak nasz kraj nie był zawsze państwem jednonarodowościowym. Przed II wojną światową Polska była państwem wieloetnicznym, skupiającym w swoich granicach wiele narodowości i grup etnicznych. Największymi mniejszościami narodowymi byli wówczas Ukraińcy, Żydzi oraz Niemcy. Późniejsze działania wojenne, wyniszczająca hitlerowska polityka wynaradawiania oraz dalsze, polityczne konsekwencje, przyczyniły się do powstania w Polsce homogenicznej struktury ludności. Współcześnie obowiązuje w naszym kraju „Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych”, której głównym celem jest ochrona praw mniejszości żyjących w Polsce.

W takim razie, czym dokładnie jest mniejszość narodowa i etniczna? Zgodnie z powyższą ustawą **mniejszością narodową** jest grupa obywateli polskich, która spełnia poniższe warunki:

- jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej;
- w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;
- dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;
- ma świadomość własnej historycznej wspólnoty narodowej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę;

Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce

- jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat;
- utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

Mniejszość etniczna różni się tym od mniejszości narodowej, iż często nie utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie. Jednak nie posiada swojego macierzystego kraju pod względem terytorialnym, tak jak jest to w przypadku mniejszości narodowej.

2. Zadania

1. Otwórz interaktywną aplikację [Lekcja edu.esri.pl: Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce](https://lekcja.edu.esri.pl: Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce).
2. Aplikacja mapowa przedstawia rozmieszczenie mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce na dwóch interaktywnych mapach (możesz dowolnie zmieniać widok między mapami za pomocą zakładek).

Mniejszości narodo...

Mniejszości etniczn...

Zadanie 1: Czy wiesz, jaka jest różnica pomiędzy mniejszościami narodowymi a etnicznymi?

Wskazówka: Podpowiedzi szukaj we wstępie do niniejszej lekcji.

Odpowiedź:

.....

.....

Zadanie 2: Jakie dwie metody prezentacji danych geograficznych zostały przedstawione na pierwszej mapie?

Odpowiedź:

.....

.....

Zadanie 3: Wypełnij poniższą tabelę, określając regiony, w których występują poszczególne mniejszości narodowe.

Mniejszość narodowa	Region/obszar
Białorusini	
Niemcy	
Litwini	
Rosjanie	
Słowacy	
Ukraińcy	
Żydzi	
Karaimi	
Czesi	
Ormianie	

Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce



Ciekawostka: Akcja przesiedleńcza „Wiśła” była jedną z najbardziej brutalnych akcji władz komunistycznych (Biuro Polityczne PPR) w odbudowującej się Polsce. Miała ona miejsce tuż po II wojnie światowej, w 1947 roku. Celem akcji było zniszczenie Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz „ostateczne rozwiązanie kwestii ukraińskiej”, co równoznaczne było z likwidacją grup etnicznych Ukraińców i powiązanych z nimi Łemków. Ponadto akcja obejmowała mieszane rodziny polsko-ukraińskie. Odziały Wojska Polskiego i Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego dokonały ewakuacji z południowego i wschodniego pasa przygranicznego ok. 150 tys. Ukraińców, w tym Łemków i członków rodzin mieszanych. Na tereny zachodniej i północno-zachodniej Polski. Podczas akcji torturowano i bito ludność ukraińską, rabowano oraz palono wsie i ukraińskie miejscowości. Ludność przesiedleńcza myślała, że jedzie na pewną śmierć, co potwierdzają słowa jednego z nich: „Kiedy zobaczyliśmy wodę, kobiety zaczęły rozpaczać i płakać. Myśleliśmy, że nas utopią w morzu”. Ten mężczyzna został przesiedlony do Giżycka nad jeziorem Niegocin.

Zadanie 4: Uszereguj mniejszości narodowe w Polsce od najliczniejszej do najmniej licznej.

Wskazówka: Informacje dotyczące każdej mniejszości narodowej zostały zawarte w tzw. „oknach podręcznych” warstw tworzących mapę pod symbolami z literą. Kliknij na symbol litery na mapie, aby wyświetlić okno. Jeżeli w danym miejscu pojawia się więcej niż jedno okno podręczne, możesz je przetaczać poprzez kliknięcie na strzałkę:

(1 z 2)

Liczby w nawiasie informują o liczbie istniejących w danym miejscu okien podręcznych.

L.p.	Mniejszość narodowa	Liczba ludności
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		

Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce



Ciekawostka: Po agresji Rosji a Ukrainę w 2022 r. z ochrony czasowej w Polsce korzysta prawie 1 mln obywateli Ukrainy, głównie kobiet i dzieci. Łącznie ważne zezwolenia na pobyt w kraju posiada 1,4 mln osób (stan: luty 2023, rok po rozpoczęciu rosyjskiej agresji). Rozmieszczenie terytorialne Ukraińców osiedlających się w Polsce charakteryzuje się koncentracją w województwach z dużymi aglomeracjami miejskimi. Najbardziej popularnymi regionami są województwa: mazowieckie – 21% osób, dolnośląskie – 11% osób, wielkopolskie – 11% osób, małopolskie – 10% oraz śląskie – 9% osób. Powyższe dane nie uwzględniają osób przebywających w Polsce w ramach ruchu bezwizowego lub na podstawie wiz (źródło: www.gov.pl).

- Przejdź do widoku drugiej mapy, gdzie mniejszości etniczne zostały przedstawione na tle krain etnograficznych Polski:



Krainy etnograficzne przedstawiają przestrzenne rozmieszczenie grup etnicznych i kultur ludowych, które od wieków związane są z danym terenem.

Zadanie 5: Z jakimi regionami etnograficznymi związane są poszczególne grupy etniczne? Wypełnij poniższą tabelę:

Grupa etnograficzna	Regiony etnograficzne
Górale	
Kaszubi	
Krupie	
Mazurzy	
Romowie	
Tatarzy	
Łemkowie	
Łowiczanie	
Ślązacy	

Zadanie 6: W symbolach pinezek na drugiej mapie znajdują się informacje dotyczące poszczególnych mniejszości etnicznych. Przeczytaj dokładnie opisy i odpowiedź na poniższe pytania.

Co to za mniejszość etniczna?

Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce

Rozwój swojej kultury i tradycji mniejszość ta zawdzięcza opiece arcybiskupa gnieźnieńskiego i pierwszego uwłaszczenia chłopów na tych terenach.

Głównym ośrodkiem miejskim tej muzułmańskiej mniejszości jest Białystok.

Prawosławna mniejszość narodowa, która została zmuszona do przesiedlenia w ramach powojennej akcji „Wisła”.

Język tej grupy etnicznej jest obok polskiego językiem urzędowym w regionie.

Mniejszość ta ma korzenie indyjskie.

Głównym ośrodkiem miejskim dla tej mniejszości etnicznej jest Ostrołęka.

Jest to dominująca mniejszość etniczna południowej Polski.

Mniejszość etniczna, która była pierwowzorem reymontowskich „Chłopów”.

Tak powszechnie nazywa się rdzennych mieszkańców Warmii i Mazur.

Zadanie 7*: Podzielcie się na 9 mniejszych zespołów. Przygotujcie prezentację na temat poszczególnych mniejszości etnicznych żyjących w Polsce. Przedstawcie ich historię, tradycje, kulturę oraz język. Wykorzystajcie do swojej prezentacji aplikację mapową z powyższej lekcji.



Dziękujemy za skorzystanie z naszych materiałów.

Zespół Edukacji Esri Polska Sp. z o.o.

OBSERWUJ NAS



Platforma edukacyjna



Facebook



Grupa nauczycieli

Geografia